

Aan:
de heren H. Velzing en J.F. Bos

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 12 juli 2022
Ons kenmerk 28/5.30/2022000933
Behandeld door team Ruimte, Energie en Wonen
Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde
over Structuurvisie windenergie gemeente Emmen

Geachte heren Velzing en Bos,

In uw brief van 13 juni 2022 stelde u een aantal vragen over de Structuurvisie
windenergie gemeente Emmen. Deze vragen beantwoorden wij als volgt.

Vraag 1

In hoeverre heeft de Provincie nu nog zicht op en regie over de uitvoering van
het plan "Emmen, Windenergie"?

Antwoord 1

Wij hebben zicht op de voortgang van de plannen in Emmen. Op regelmatige basis bespreken wij in het daarvoor ingerichte overleg met de gemeente Emmen de stand van zaken en voortgang van windenergie in Emmen.

Vraag 2

Heeft de gemeente Emmen conform artikel 3 lid 2 sub a van de SMB-richtlijn een plan-milieueffectrapport gemaakt van alle plannen en programma's die aan alle geplande en gerealiseerde windturbines met een aanzienlijke milieueffecten op de omgeving? Zo ja, dan ontvangt Forum voor Democratie deze graag per ommekeer. Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

De gemeente heeft in het kader van de Structuurvisie, Windenergie Emmen een Plan-MER laten uitvoeren, waarbij een alternatievenonderzoek tot de kern behoorde. Daarmee zijn milieugevolgen in beeld gebracht, en zijn milieuvriendelijker opties overwogen. De plan-MER is beschikbaar binnen de Structuurvisie, Windenergie Emmen die op www.ruimtelijkeplannen.nl openbaar in te zien is.

De initiatiefnemer Energiepark Pottendijk heeft voor het ontwikkelen van een windpark tevens een project-MER uitgevoerd. Deze project-MER is een onderzoek naar de milieugevolgen van een voorgenomen activiteit. Ook de project-MER is beschikbaar via www.ruimtelijkeplannen.nl.

Vraag 3

Wat betekent het oordeel van de Raad van State dat de algemene normen in het Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling niet mogen worden gebruikt voor windturbineparken, voor de inmiddels gerealiseerde en nu nog te bouwen windturbines binnen de Provincie?

Antwoord 3

De vergunning voor Energiepark Pottendijk was onherroepelijk ten tijde van de "Nevele uitspraak". Voor Energiepark Pottendijk is zowel een plan-MER als een project-MER uitgevoerd, waarbij normen zijn gehanteerd die strenger zijn dan geëist in voornoemd besluit en regeling.

Vraag 4

Zijn de werkzaamheden aan de te bouwen windturbines al gestaakt? Zo nee, op grond van welke wettelijke grondslag meent de Provincie Drenthe, als bevoegd gezag, te mogen doorgaan met de bouw van de windturbines?

Antwoord 4

Nee, de werkzaamheden zijn niet gestaakt. Het college van Burgemeester en Wethouders van Emmen is bevoegd gezag voor het windpark (zie hiervoor antwoord 3). Er is geen wettelijke basis voor een bouwstop op de locatie Pottendijk.

Vraag 5

Mochten kosten voortvloeien uit het ontbreken van de planMER, op welke wijze zal de Provincie, als bevoegd gezag, deze kosten gaan verantwoorden?

Antwoord 5

Dit is niet aan de orde. Zie hiervoor antwoorden 2 en 3.

Vraag 6

Op pagina 14 van bovengenoemd document staat in hoofdstuk 3.1.2 dat er 14 identieke turbines geplaatst zullen worden. Welteverstaan: Siemens 4.2 MW, Siemens 3.6 MW; Nordex 3.6 MW. Wat is de opvatting van de Provincie over het feit dat er op dit moment ook afwijkende turbines worden geplaatst van het type Nordex 3.9 MW? Is de Provincie het met Forum voor Democratie eens dat er dan niet langer gesproken kan worden over identieke molens?

Antwoord 6

Het Energiepark Pottendijk bestaat uit 14 identieke windturbines van het type Nordex 3,6 MW.

Vraag 7

Op pagina 11 van ditzelfde document onder hoofdstuk 2.2 staat dat er een aanpassing moet plaatsvinden in de milieuvergunning van Motodrôme, gezien windturbine 8 op het terrein van Motodrôme is gepositioneerd. Is er een nieuwe milieuvergunning afgegeven? Zo ja, dan ontvangst Forum voor Democratie hiervan per ommegaande een afschrift. Zo nee, waarom niet en waaruit moet dan blijken dat afgegeven vergunning uit 2008 rechtsgeldig is combinatie met de nu te plaatsen/geplaatste windturbine?

Antwoord 7

In 2018 is een omgevingsvergunning (milieuneutrale wijziging) verleend aan Motodrome Emmen waarbij de inrichtingsgrenzen van hun bedrijf zijn verkleind. Hierdoor maakt windturbine 8 geen onderdeel uit van Motodrôme Emmen. De vergunning is op te vragen bij het bevoegde gezag, de gemeente Emmen.

Vraag 8

Heeft de Provincie kennisgenomen van de waarschuwingen van zowel de GGD als van het RIVM?

Antwoord 8

Wij volgen in algemene zin berichten van GGD en RIVM. Mogelijke gezondheidseffecten zijn door de gemeente Emmen meegenomen in het opstellen van de Structuurvisie Windenergie. In die visie zijn de zoekgebieden voor windenergie bepaald.

Vraag 9

Heeft de Provincie er zicht op, hoe de gezondheidsrisico's voor omwonenden zich op middellange (5 tot 10 jaar) en lange termijn (langer dan 10 jaar) zullen gaan ontwikkelen?

Antwoord 9

Nee, op dit ogenblik hebben wij geen zicht op mogelijke risico's op middellange en lange termijn. Op landelijk niveau wordt onderzoek gedaan naar mogelijke effecten. Die ontwikkelingen volgen wij.

Vraag 10

Is de Provincie bereid dit ogenblikkelijk te doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Zie hiervoor antwoord 4.

Vraag 11

Artikel 168 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie stelt in lid 1 dat bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de Unie en de lidstaten een hoog bescherming van de menselijke gezondheid wordt verzekerd. Op welke manier wordt aan deze bepaling met directe werking voldaan in het door de gemeente/Provincie (naar aanleiding van het in vraag 10) genomen besluit?

Antwoord 11

Zie hieronder bij antwoord 14.

Vraag 12

Handvest Grondrechten Europese Unie: Art. 37 Hv (Handvest) pleit voor een hoog niveau van milieubescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu. Op welke manier wordt aan deze bepaling met directe werking voldaan in het door de Provincie genomen besluit?

Antwoord 12

Zie hieronder bij antwoord 14.

Vraag 13

Het Europees Verdrag Rechten van de Mens (EVRM) bepaalt in art. 2 EVRM: Recht op leven dat de overheid het leven van haar burgers actief moet beschermen. Nu de windturbines schade aan de gezondheid kunnen opleveren, dan wel dat dit niet kan worden uitgesloten, vraagt Forum voor Democratie zich af op welke manier aan deze bepaling voldaan wordt in het door de Provincie genomen besluit?

Antwoord 13

Uit rechtspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State volgt al dat de bouw van windturbines geen strijd oplevert met artikel 2 van het EVRM. Zie hierover ABRvS 29 januari 2020, ECLI:NL:RVS:2020:301. Deze rechtspraak biedt op dit onderwerp voldoende zekerheid. Zie voor het overige ook antwoord 14.

Vraag 14

Het Europees Verdrag Rechten van de Mens (EVRM) bepaalt in art. 8 EVRM: Bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Nu windturbines onmiskenbaar inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer, is Forum voor Democratie benieuwd naar de overwegingen van de Provincie om deze invasieve techniek te gebruiken in plaats van een methode die minder invasief is voor de omwonenden?

Antwoord op vraag 11 tot en met 14

De Afdeling Bestuursrechtspraak heeft reeds geoordeeld over de vraag of de bouw van windturbineparken een zodanige invloed hebben op de persoonlijke levenssfeer dat dit strijd oplevert met artikel 8 van het EVRM. Hieruit volgt dat dit niet het geval is. Zie ook ABRvS 18 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2447, rechtsoverweging 24.

In zijn algemeenheid wordt opgemerkt dat de rijksoverheid alle maatregelen treft die geschikt zijn om de nakoming van de uit de Verdragen of uit de handelingen van de instellingen van de Unie voortvloeiende verplichtingen te verzekeren. De vergunning voor het Energiepark Pottendijk is verleend door het college van Burgemeester en wethouders van Emmen. In de voor het park verleende vergunning is de bescherming van mens en het milieu geregeld. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft ook over de rechtmatigheid van de vergunning geoordeeld in haar uitspraak van 29 juli 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:1811). De Afdeling heeft toen geen aanleiding gezien de vergunning te vernietigen wegens strijdigheid met hoger recht. Zie ook de antwoorden hiervoor.

Vraag 15

Hoe gaat de Provincie vanuit haar functie als toezichthouder controleren dat het College van Emmen uitvoering geeft aan het Unierecht met betrekking tot de veiligheid en de gezondheidsbescherming van de aangrenzende bewoners van de windparkplannen in Emmen, en in het bijzonder windpark Pottendijk?

Antwoord 15

Zie hiervoor antwoorden 11 t/m 14.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

wa.coll.

Aan de voorzitter van Gedeputeerde Staten in de Provincie Drenthe
mevrouw drs. J. Klijnsma
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Datum: 13 juni 2022

Onderwerp: Schriftelijke vragen ex artikel 41 RvO betreffende structuurvisie "Emmen, Windenergie"

Geachte mevrouw Klijnsma,

In 2014 heeft de Provincie Drenthe de regie rondom uitvoering van het Regieplan Windenergie Drenthe overgedragen aan de Gemeente Emmen, zie Statenstuk 2020-928 (pagina 62, bij 4.4.1).

Daarover de volgende vraag:

1. In hoeverre heeft de Provincie nu nog zicht op en regie over de uitvoering van het plan "Emmen, Windenergie?"

Toelichting: In gemeentelijke structuurvisie "Emmen, Windenergie", stelt de gemeente Emmen in hoofdstuk 3.3 doel, dat: "De gemeente streeft in de eerste plaats naar een beperking van hinder en gezondheidsrisico's voor omwonenden. Om deze reden wordt een zo groot mogelijke afstand tussen woongebieden en windmolens aangehouden. Bij de ontwikkeling van de structuurvisie is onder meer rekening gehouden met:

- de uitkomsten van het planMER);
- Gebiedsproces deel I van Platform Windkracht 3 (januari - mei 2015);
- Zienswijzen op de ontwerp-structuurvisie en het bijbehorend planMER;
- de uitkomsten uit het Gebiedsproces van Platform Windkracht 3 en het planMER. Gebiedsproces deel II van Platform Windkracht 3 (november 2015 - maart 2016) ;
- Het onderzoek naar mogelijkheden windenergie voor zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen (april 2016);
- De Deskundigentoets (april 2016);"

Nu blijkt uit een uitleg van de Raad van State ter zake het Nevele-arrest (C-24/19 - A e.a. (Windturbines in Aalter en Nevele) Arrest van het Hof (Grote kamer) van 25 juni 2020) dat: "Voor de algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden voor de bouw en het gebruik van windturbines moet op grond van het Europese recht een beoordeling worden gemaakt van de gevolgen voor het milieu. De regering zal nu zo'n milieubeoordeling moeten maken. Tot die tijd mogen deze algemene normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet worden gebruikt voor windturbineparken".
Forum voor Democratie kan in de gehele structuurvisie geen beoordeling vinden van de gevolgen die de plaatsing van de geplande – en gerealiseerde – windturbines hebben op het milieu.

Naar aanleiding van de bovenstaande alinea de volgende vragen:

2. Heeft de gemeente Emmen conform artikel 3 lid 2 sub a van de SMB-richtlijn een plan-milieueffectrapport gemaakt van alle plannen en programma's die aan alle geplande en gerealiseerde windturbines met een aanzienlijke milieueffecten op de omgeving? Zo ja, dan ontvangt Forum voor Democratie deze graag per ommegaande. Zo nee, waarom niet?

De Raad van State heeft bovendien gesteld dat tot de tijd dat de regering zo'n milieubeoordeling heeft gemaakt de algemene normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet mogen worden gebruikt voor windturbineparken. Dit volgt uit een tussenuitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 30 juni 2021. De uitspraak gaat concreet over het bestemmingsplan 'Windpark Delfzijl Uitbreiding 2020' en de omgevingsvergunning voor de bouw van zestien windturbines in Delfzijl.

Hierover nu de volgende vragen:

3. Wat betekent het oordeel van de Raad van State dat de algemene normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet mogen worden gebruikt voor windturbineparken, voor de inmiddels gerealiseerde en nu nog te bouwen windturbines binnen de Provincie?
4. Zijn de werkzaamheden aan de te bouwen windturbines al gestaakt? Zo nee, op grond van welke wettelijke grondslag meent de Provincie Drenthe, als bevoegd gezag, te mogen doorgaan met de bouw van de windturbines?
5. Mochten kosten voortvloeien uit het ontbreken van de planMer, op welke wijze zal de Provincie, als bevoegd gezag, deze kosten gaan verantwoorden?

In beleidsstukken van de gemeente en de achtergrond informatie (NL.IMRO.0114.Zaak201859015-V701) staat in bijlage 7-1 (https://ro.emmen.nl/imro2008/NL.IMRO.0114.Zaak201859015-V701/b_NL.IMRO.0114.Zaak201859015-V701_tb7.pdf) de toelichting op de aanvraag omgevingsvergunning 14 windturbines.

Over dit stuk hebben wij in het kader van de huidige situatie de volgende vragen:

6. Op pagina 14 van bovengenoemd document staat in hoofdstuk 3.1.2 dat er 14 identieke turbines geplaatst zullen worden. Welteverstaan: Siemens 4.2MW; Siemens 3.6MW; Nordex 3.6MW. Wat is de opvatting van de Provincie over het feit dat er op dit moment ook afwijkende turbines worden geplaatst van het type Nordex 3.9MW? Is de Provincie het met Forum voor Democratie eens dat er dan niet langer gesproken kan worden over identieke molens?
7. Op pagina 11 van hetzelfde document onder hoofdstuk 2.2 staat dat er een aanpassing moet plaatsvinden in de milieuvergunning van Motodrôme, gezien windturbine 8 op het terrein van Motodrôme is gepositioneerd. Is er een nieuwe milieuvergunning afgegeven? Zo ja, dan ontvangt Forum voor Democratie hiervan graag per ommegaande een afschrift. Zo nee, waarom niet en waaruit moet dan blijken dat afgegeven vergunning uit 2008 rechtsgeldig is combinatie met de nu te plaatsen/geplaatste windturbine?

Nog los van het feit of de normen die door de Raad van State in haar uitspraak nu wel of niet zijn meegewogen, blijft het stil als het gaat om de gezondheidsrisico's voor omwonende(n) van windturbines. Hierbij kan het idee zijn dat deze gezondheidsrisico's zich pas op lange termijn openbaren en nu niet als "voorzienbaar" te hoeven worden meegewogen.

In de zaak Taskin v. Turkije (uitspraak 10 november 2004 Taşkın and Others v. Turkey; application no. 46117/99) heeft het EHRM beslist dat een algemeen erkend (en dus voorzienbaar) gezondheidsrisico voldoende is voor een beroep op artikel 8 EVRM, ook indien het gevaar zich pas op een termijn van decennia zal voordoen.

Dit betekent concreet dat de gemeente Emmen alle voorzienbare gezondheidsrisico's voor omwonenden moet meewegen. De voorzienbaarheid vloeit voort uit o.a. de wetenschappelijk onderbouwde opinie van de GGD (<https://ggdleefomgeving.nl/omgeving/windmolens/windmolens-en-gezondheid>) en het onderzoek van het RIVM (Klimaatakkoord: effecten van nieuwe energiebronnen op gezondheid en veiligheid in Nederland | RIVM) die beiden waarschuwen voor gezondheidsrisico's voor mensen die wonen in de omgeving van een windturbine.

Hierover de vragen:

8. Heeft de Provincie kennisgenomen van de waarschuwingen van zowel de GGD als van het RIVM?
9. Heeft de Provincie er zicht op, hoe de gezondheidsrisico's voor omwonenden zich op de middellange (5 tot 10 jaar) en lange termijn (langer dan 10 jaar) zullen gaan ontwikkelen?

Het College van Emmen is als bevoegd gezag in eerste aanleg aanspreekbaar voor het Windpark Pottendijk. Vanuit de positie van de Provincie als overkoepelend orgaan en als bevoegd gezag voor de luchtveiligheid, kan zij aan de Gemeente Emmen aanzeggen om de bouw stil te leggen.

Daarom de onderstaande vraag:

10. Is de Provincie bereid dit ogenblikkelijk te doen? Zo nee, waarom niet?

In dit kader vraag Forum voor Democratie zich ook af hoe de gemeente Emmen de internationale en grondwettelijke bepalingen terzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de kwaliteit van het leefmilieu heeft meegewogen.

Concrete vragen:

11. Artikel 168 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie stelt in lid 1 dat bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de Unie en de lidstaten een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid wordt verzekerd. Op welke manier wordt aan deze bepaling met directe werking voldaan in het door de gemeente / Provincie (naar aanleiding van het in vraag 10-) genomen besluit?
12. Handvest Grondrechten Europese Unie: Art. 37 Hv (Handvest) pleit voor een hoog niveau van milieubescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu. Op welke manier wordt aan deze bepaling met directe werking voldaan in het door de Provincie genomen besluit?
13. Het Europees Verdrag Rechten van de Mens (EVRM) bepaalt in art. 2 EVRM: Recht op leven dat de overheid het leven van haar burgers actief moet beschermen. Nu de windturbines schade aan de gezondheid kunnen opleveren, dan wel dat dit niet kan worden uitgesloten, vraag Forum voor Democratie zich af op welke manier aan deze bepaling voldaan wordt in het door de Provincie genomen besluit?
14. Het Europees Verdrag Rechten van de Mens (EVRM) bepaalt in art. 8 EVRM: Bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Nu windturbines onmiskenbaar inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer, is Forum voor Democratie benieuwd naar de overwegingen van de Provincie om deze invasieve techniek te gebruiken in plaats van een methode die minder invasief is voor de omwonenden?

De bescherming van de volksgezondheid dient op grond van de EU-richtlijnen centraal gesteld te worden. Het Pottendijkplan mag niet het bestaande beschermingsniveau voor gezondheid en milieu aantasten o.g.v. de SMB- en andere EU-richtlijnen.

Deze informatie is op 30 maart jl. door de Stichting Democratisch Energie Initiatief geagendeerd bij de VNG-directie waar de burgemeester van Emmen bestuurssecretaris van is. Vanuit deze erkenning

heeft de VNG-directie aangegeven loyaal het Unierecht (= EU-richtlijnen en EU-verdrag) te zullen uitvoeren.

Concrete vraag:

15. Hoe gaat de Provincie vanuit haar functie als toezichthouder controleren dat het college van Emmen uitvoering geeft aan het Unierecht geeft met betrekking tot de veiligheid en de gezondheidsbescherming van de aangrenzende bewoners van de windparkplannen in Emmen, en in het bijzonder het windpark Pottendijk?

Forum voor Democratie ziet de antwoorden graag binnen de gestelde termijnen tegemoet.

Hoogachtend,

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'H. Velzing', with a stylized flourish at the end.

dhr. H. Velzing

dhr. J. Bos

Statenfractie FvD Drenthe